

SEEMNEKARTUL
Määramismeetodid

Seed potatoes
Methods of determination

EESSÕNA

Eesti standard EVS 742:2001 “Seemnekartul. Määramismeetodid” on koostatud Eesti Maaviljeluse Instituudi põllunduse osakonna kartuli agrotehnika grupi poolt.

Standardi kavand on läbi arutatud erialaekspertide ja teadurite poolt. Esitatud märkusi ja täiendusi on arvestatud standardi lõppredaktsioonis.

Käesolev standard on välja töötatud esmakordselt.

Standard on kinnitatud ja kasutusele võetud Eesti standardina EVS 742:2001 Eesti Standardikeskuse 06.12.2001 käskkirjaga nr 139.

Registrisse kantud 06.12.2001 nr 202, projekti nr 50532 standardite andmebaasis.

Standard on kooskõlas Euroopa Liidu ja Eesti vastavate õigusaktidega.

SISUKORD

1	KÄSITLUSALA	1
2	TERMINID JA MÄÄRATLUSED	1
3	LABORATOORSED MEETODID KARTULIHAIGUSTE MÄÄRAMISEKS	2
4	VISUAALNE KARTULIMUGULA HAIGUSTE MÄÄRAMINE.....	6
5	KAHJURITE MÄÄRAMINE	8
6	KARTULIMUGULATE KVALITEEDI MÄÄRAMINE	9
7	SEEMNEKARTULI MUGULATE SUURUSE MÄÄRAMINE	10
8	KVALITEEDI TÄIENDAVAD MÄÄRAMISED.....	10

SEEMNEKARTUL

Määramismeetodid

1 KÄSITLUSALA

Käesolev standard kehtib seemnekartuli kohta, milles käsitletakse määramismeetodeid seemnekartuli kahjustajate määramiseks.

2 TERMINID JA MÄÄRATLUSED

2.1 Taimahaigused ja haigusetekitajad

2.1.1 Taimahaigus: taime füsioloogiline seisund, mis on põhjustatud haigusetekiitajate tegevusest või ebasoodsatest keskkonnatingimustest ning mille tõttu taime produktiivsus ja eluvõime langeb.

2.1.2 Haigusetekiitaja: mikroorganismid, mükoplasmad, viirused ja viroidid, mis põhjustavad taimede produktiivsuse ja eluvõime langust ja mis võivad levida mehaaniliselt, taimmaterjaliga ja teiste organismidega (tähtsaimad putuksiirutajad).

2.1.3 Putuksiirutajad: putukad (peamiselt lehetäid, tirtlased ja lutikalised), kelle abil haigused levivad.

2.1.4 Viirushaigused (viroosid): viiruste poolt põhjustatud taimerakkude normaalse ainevahetuse pärssumise tagajärjel tekkivad taimahaigused, mis jagatakse tekitatava kahju suuruse järgi kergeteks (kartuliviirus A (*Potato virus A = PVA*), kartuliviirus X (*Potato virus X = PVX*), kartuliviirus S (*Potato virus S = PVS*), kartuliviirus M (*Potato virus M = PVM*)) ja rasketeks (kartuli-keerdlehisus (*Potato leaf roll virus = PLRV*), kartuliviirus Y (*Potato virus Y = PVY*), kartuli mop-top viirus (*Potato mop-top virus = PMTV*)).

2.1.5 Viirused: üliväikesed rakulise ehitusega geneetilise informatsiooniga biosüsteemid, mis keemiliselt koostiselt on nukleoproteiidid ning mille süntees toimub elusrakus rakuenergia arvel.

2.1.6 Viirusvaba seemnekartul: seemneks kasutatavad kartulimugulad, mis põlvnevad termoteraapia, meristeemtervendamise või muude meetodite abil viirusvabaks muudetud paljundusmaterjalist.

2.1.7 Viroidid: tsirkulaarsed ribonukleiinhappe molekulide kogumikud, mille põhjustatud levinum kartulihaigus on värtnakujuline viroid (*Potato spindle tuber viroid = PSTV*), mis tekitab haigestunud taimedel piklikke, stoolonipoolsest otsast teritunud mugulaid.